



ADVIES 1808

Cijfers van het Jeugdwerk

Datum: 31 oktober 2018

Voorzitter: Alexandra Smarandescu

Aanwezigen: Bram Jansen, Emmy Vandenbussche, Félicia Mukendi, Isaak Dieleman, Ivo Shimwa, Jad Zeitouni, Jan Langeraert, Jo Baetens, Maya Van de Velde, Sabine Ingabire

De Vlaamse Jeugd Raad, in vergadering op 31 oktober 2018, onder voorzitterschap van Alexandra Smarandescu, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

1. Verzamel relevante en geïntegreerde gegevens over jeugdbeleid en jeugdwerk en ontsluit deze tijdig met als doel de slagkracht ervan te vergroten. 2
2. Stel via een participatief traject een zinvolle cijfertool op met duidelijke definities. Zorg ervoor dat het jeugdwerk haar eigen werk blijft herkennen in de gebruikte terminologie. 3
3. Verlies naast de initiële kwantitatieve gegevensverzameling het belang van contacten tussen organisatie en dossierbeheerder niet uit het oog. 4
4. Evalueer de werking van Kiosk en zet in op een sectoroverschrijdende nieuwe tool. 5
5. Ontwikkel één nieuwe cijfertool die alle relevante gegevens koppelt aan de hand van een participatief traject met alle betrokken sectoren. In deze tool willen we zowel erkenning, rapportering als gegevensregistratie verenigd zien. 5
6. Zorg op korte termijn voor een investering in Jeugdmaps.be om ervoor te zorgen dat deze een handige gebruikstool wordt om jeugdruimtes te ontdekken. 6
7. Neem zo snel mogelijk Jeugdmaps.be over van de Ambrassade en Mediaraven en zorg voor de integratie van relevante gegevens uit andere instrumenten en tools. 6



1 Situering

Er zijn vandaag weinig tot geen complete cijfers te vinden over het jeugdwerk en het jeugdbeleid in Vlaanderen. Er bestaan wel al verschillende onderzoeken, monitoring- en registratiesystemen maar die geven elk slechts een gefragmenteerd en klein deel van de puzzel weer. Cijfers kunnen namelijk nooit de volledige verhalen vatten van jeugdwerkorganisaties. De manier waarop jeugdwerk werkt, is nooit helemaal uit te drukken in kwantitatieve gegevens. Informatie en dataverzameling mogen dus geen doel op zich worden maar moeten ons helpen de puzzel te leggen en te onderzoeken welke blinde vlekken er nog bestaan in het jeugdwerk. We willen niet verdrinken in de vraag naar cijfers en onze werking volledig beginnen te kwantificeren, integendeel, binnen het jeugdwerk moet er altijd ruimte bestaan voor nieuwe ideeën en experiment. Wel kunnen we aan de hand van onderzoek onze organisaties blijven verbeteren en versterken.

Er bestaan al enkele cijfersystemen zoals de lokale vrijetijdsmeter, de stads- en gemeentemeter en de kindmeter maar elk van deze hebben hun eigen specifieke functies en slagen er niet in gegevens met elkaar te integreren. We overlopen hieronder enkele van de meest relevante systemen en metingen. Er werd een nul- en éénmeting gehouden over de participatie van de jeugd op het niveau van lokale besluitvorming. Die boden ons interessante inzichten maar geven geen informatie over de investeringen in jeugdwerk. We hebben daarnaast de beleidsnota's en werkingsverslagen van de organisaties zelf die mogelijkheden bieden tot integratie en uitwisseling. We hadden vroeger een cijferboek lokaal dat door de steden en gemeenten goed werd ingevuld en door die investering een goed beeld gaf over lokaal jeugdbeleid. Daarnaast bestaat er ook een Beleids- en Beheerscyclus (BBC) die regels bevat over het financiële beheer en de strategische planning van de lokale besturen. Na de teloorgang van het cijferboek lokaal en door de bestaande moeilijkheid om in het huidige BBC te achterhalen welke middelen naar jeugd en jeugdwerk gaan, zullen hier echter nieuwe instrumenten voor uitgebouwd moeten worden. Meer hierover volgt binnenkort in een advies lokaal jeugdbeleid. Daarnaast werkte de Ambrassade samen met Mediaraven de afgelopen jaren aan jeugdmaps.be, dat een overzicht geeft van jeugdruimte in Vlaanderen en Brussel en interessante gegevens kan bieden aan lokale overheden om zo het jeugdwerk en de monitoring ervan te verbeteren. Tot slot wordt het registratiesysteem Kiosk steeds vaker gebruikt voor subsidiedossiers vanuit het departement Cultuur, Jeugd en Media. We bespreken deze bestaande systemen en gaan dieper in op de mogelijkheden die we hierin zien.

Het departement Cultuur, Jeugd en Media beheert een stuurgroep basismonitoring. We formuleren hieronder enkele richt- en aandachtspunten voor het traject dat afgelegd moet worden tot een nieuwe cijfertool. We hebben immers kwalitatieve, geïntegreerde cijfers nodig om een goed beeld te krijgen van de aantallen en soorten jeugdwerk en het bereik ervan bij onze jeugd en samenleving. Om sterk jeugdbeleid en jeugdwerkbeleid te voeren, hebben we informatie nodig over wat (en wie) er speelt, welke kinderen en jongeren bereikt worden en welke nog niet. We willen elke dag blijven verbeteren en daarvoor hebben we nood aan een cijfertool die de kracht maar ook de groeikansen van Jeugdwerk kan aantonen, vanuit haar eigen DNA. Dit advies is gericht aan de werkgroep basismonitoring, het departement jeugd en de betrokken beleidsmakers. We vragen aan de Vlaamse overheid om gegevens te verzamelen op Vlaams niveau, het lokale niveau en het niveau van de organisaties zelf en doen zelf enkele voorstellen om dit gestroomlijnd te laten verlopen.

2 Van wat we al hebben naar waarvan we dromen

Verzamel relevante en geïntegreerde gegevens over jeugdbeleid en jeugdwerk en ontsluit deze tijdig met als doel de slagkracht ervan te vergroten.

Er bestaan vandaag al verschillende monitoringssystemen over onder andere het jeugdwerk, jongeren en participatie zoals de lokale vrije tijdsmonitor, de nul- en éénmeting participatie, de stads- en gemeentemeter, de kindmeter, Jeugdmaps.be, Geopunt.be, Socialekaart.be. Bovendien geven alle jeugdorganisaties al heel veel informatie door via



hun beleidsnota's en werkingsverslagen. Minister Gatz verwees de voorbije jaren in zijn beleidsbrieven en nota's al meerdere keren naar de monitoring van jongerenparticipatie en jeugdwerk. Ook na de hervorming van regelgeving op provinciaal en lokaal niveau beloofde de minister om de effecten van de hervorming van het lokaal en provinciaal jeugdbeleid grondig op te volgen. De bestaande en vernoemde instrumenten kunnen echter slechts een klein deel van de jeugdwerkkaart in Vlaanderen bijhouden. Geen van allen geven een geïntegreerd, accuraat en volledig overzicht van jeugdwerk, jongerenparticipatie, de acties van steden en gemeentes, enz. Voor de meting van jongerenparticipatie werden de nul- en éénmeting opgezet, waarmee duidelijk werd dat er nog heel wat werk aan de winkel is voor de lokale besturen. Meer hierover binnenkort in het vernoemde advies lokaal beleid.

We willen vragen om voluit in te zetten op de integratie van verschillende data- en monitoringssystemen. Zo kunnen we met een minimale inspanning de gegevens maximaal inzetten ter verbetering van het jeugdwerk. De huidige systemen zijn allemaal heel verschillend en worden ook door andere actoren ingevuld, maar toch is heel veel informatie complementair en kan deze geïntegreerd meer opleveren. We vragen daarom om te bekijken welke cijfers en gegevens er op dit moment al voorhanden zijn, en hoe deze mee opgenomen kunnen worden in één systeem om de registratie en opvolging te verbeteren en onnodig werk te vermijden.

Wat de monitoring van jeugdwerkbeleid en de middelen en het bereik voor het jeugdwerk betreft, werden nog onvoldoende inspanningen geleverd. Bij de vrijetijdsmonitor ontbreken financiële gegevens en we wachten ook nog steeds op de eerste resultaten. Dat zou nochtans heel nuttige (en nodige) informatie geweest zijn in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen 2018 maar deze zullen hiervoor te laat komen. De vernoemde kindmonitor is een participatietool, geen onderzoekstool. De stads- en gemeentemonitor voorziet interessante benchmarking-mogelijkheden maar is niet specifiek gericht op jeugdwerk zelf en voorziet zodoende interessante maar beperkte informatie.

Er bestaat dan ook een duidelijke informatienood over jeugdbeleid en jeugdwerkbeleid. We moeten weten hoeveel jeugdconsulenten een gemeente in dienst heeft, hoeveel geld er naar jeugdwerk gaat, hoeveel naar jeugdcultuur en jeugdbeleid en hoeveel naar jongerenparticipatie. We vertrouwen op breed jeugdbeleid en begrijpen de beweging naar meer autonomie op lokaal niveau, maar om ons beleid te verbeteren zijn er wel gegevens nodig over jongerenparticipatie en jeugdwerk. Ook belangrijk is voldoende aandacht voor relevante kaders bij de ontsluiting van deze gegevens; toets af met de sector welke gegevens op welke manier gekaderd moeten worden en welke vergelijkingsmogelijkheden er wel en niet moeten bestaan. Hiervoor is het belangrijk dat er een transparant toegankelijkheidsplan wordt opgesteld waarmee duidelijk wordt wie toegang heeft tot welke gegevens. Op deze manier kunnen ook oneigenlijke vergelijkingen vermeden worden tussen cijfers die andere zaken gemeten hebben en dus niet te vergelijken zijn.

Het verhaal van jeugdwerk kan nooit verteld worden louter op basis van cijfers, waardoor het nog belangrijker wordt dat de beschikbare cijfers juist gekaderd worden, en ook niet gebruikt kunnen worden voor een ander doel dan ze verzameld werden. We vragen een duidelijk en goed gecommuniceerd onderscheid tussen de cijfers die gebruikt worden ter evaluatie en de cijfers die gebruikt worden voor gegevensverzameling en analyse. Het doel van deze gegevensverzameling en -analyse moet steeds zijn om de kracht van het jeugdwerk en jeugdbeleid te versterken.

3 De cijfertool

Stel via een participatief traject een zinvolle cijfertool op met duidelijke definities. Zorg ervoor dat het jeugdwerk haar eigen werk blijft herkennen in de gebruikte terminologie.

We willen met de cijfertool een duidelijk overzicht maken van de sector van het Vlaams jeugdwerk en de lokale afdelingen. Daarbij willen we zowel onderzoeken in welke gebieden (zowel geografisch als naar werksoorten) het jeugdwerk al sterk werk levert als waar er nog blinde vlekken bestaan. De gegevens moeten zinvol zijn voor beleidsmakers, bovenbouworganisaties, de jeugdwerkers en de sector zelf om enerzijds gaten in het beleid te



detecteren en om anderzijds onderzoek te kunnen voeren voor beter beleid. Het doel van deze gegevens is steeds de kracht van het jeugdbeleid en jeugdwerk te versterken. De tool moet dan ook blijvend geëvalueerd worden wat dit doel betreft en indien nodig aangepast kunnen worden.

Om deze tool zinvol vorm te geven moeten de stakeholders op participatieve wijze betrokken worden bij de uitwerking ervan. De cijfertool moet ook heel toegankelijk, bruikbaar en transparant opgebouwd zijn. Hierbij zijn gelijkvormige definities en terminologie cruciaal en moeten gegevens uit andere systemen maximaal geïntegreerd worden. Voor de participatieve ontwikkelfase van deze cijfertool kijken we ter inspiratie naar SISCA. SISCA, het registratiesysteem voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk en amateurkunsten is operationeel sinds 1/1/2016 en verzamelt sindsdien een hoop informatie. Dit systeem integreert dus verschillende gegevensvragen en had ook als plan om de ontsluiting naar departement, organisaties en sector in haar geheel voor haar rekening te nemen. In samenwerking tussen departement en de betrokken sectoren werd bij de creatie ervan bepaald welke cijfers verzameld werden en op welke manier. We willen als jeugdwerk graag samenwerken met alle stakeholders om via een goed traject tot een sterk systeem te komen.

Voor het jeugdwerk is het belangrijk dat met haar eigen logica en in haar eigen termen onderzoek gevoerd wordt. Zelfs binnen het jeugdwerk is het niet altijd evident om dezelfde termen dezelfde invulling te geven. Er bestaan hierbinnen immers zeer verschillende organisaties en werkingen. Hiervoor is dus zeker voldoende afstemming nodig. We werken namelijk op een unieke manier op verschillende kruispunten en zowel transversaal als categoriaal.

Daarnaast begrijpen we dat er gezocht wordt naar gezamenlijke terminologie om resultaten sector-overschrijdend te kunnen vergelijken maar hierin schuilen ook risico's. Als sector werken we heel veel samen met andere sectoren en werkingen. Door het combineren van onze sterktes worden vaak heel mooie projecten opgezet maar het is belangrijk dat het jeugdwerk daarin haar eigen werk blijft herkennen en erkend ziet in de terminologie en cijfers. Een activiteit binnen het jeugdwerk kan iets anders betekenen dan in de cultuursector; hetzelfde geldt voor het aantal deelnemers en bezoekers. Termen en indicatoren moeten dus herkenbaar blijven. Als ze dat niet zijn, wordt het oorspronkelijke doel, namelijk het verzamelen van cijfers om het jeugdwerk te versterken, volledig ondergraven. Duidelijke en goed doorgesproken definitiekaders zijn daarom van groot belang.

Verlies naast de initiële kwantitatieve gegevensverzameling het belang van contacten tussen organisatie en dossierbeheerder niet uit het oog.

We stellen voor dat de nieuwe tool in eerste instantie focust op kwantitatieve gegevens, cijfers, en makkelijk objectiveerbare punten zoals de missie. Niet omdat het verhaal van jeugdwerkorganisaties ondergeschikt is aan de cijfers ervan, integendeel. Wel is het interessant om te starten met deze kwantitatieve gegevens omdat dit de informatie is die we nu nog niet of onvoldoende hebben. We willen echter benadrukken dat het echte contact tussen de organisaties en dossierbehandelaars cruciaal blijft. We merken dat er steeds minder tijd bestaat voor deze organisatie-opvolging en willen duidelijk maken dat ambtenaren de organisaties die ze beoordelen ook echt moeten leren kennen om dit op een juiste manier te doen. Dit kan alleen op kwalitatieve manier, aan de hand van onder meer plaatsbezoeken, telefoongesprekken en het lezen van beleidsnota's waarin de ruimte blijft bestaan om het 'verhaal' van een organisatie te vertellen. Voor het jeugdwerk is het belang van experiment en het geven van kansen aan jongeren bovendien heel groot; we vragen dan ook om hieraan in deze contacten ruimte te geven. Kwantitatieve gegevensverzameling mag deze unieke eigenschap niet in de weg staan, en onder andere hiervoor zijn de echte contacten essentieel.

Niet alleen bevorderen deze contacten de samenwerking tussen het departement en de organisaties, bovendien kunnen op deze manier veel misverstanden en verkeerde interpretaties vermeden worden. Zowel voor het interpreteren van kwantitatieve gegevens als voor het meenemen van het verhaal en visie van een organisatie is immers een grondig inzicht in de organisatie nodig. Het kan bovendien interessant zijn om de meer kwalitatieve gegevens in tweede instantie ook te verzamelen zodat ze ons iets kunnen leren over de beleving, evolutie in thema's en de kwaliteit van het jeugdwerk.



Evalueer de werking van Kiosk en zet in op een sectoroverschrijdende nieuwe tool.

Kiosk is de tool die op dit moment gebruikt wordt om de subsidieaanvragen van de kunsten en sociaal-culturele volwassenenwerksector te beheren. Ook voor het jeugdwerk wordt deze tool tegenwoordig vaker gebruikt, bijvoorbeeld voor specifieke projectaanvragen bij het departement. Door het hervormen van het departement jeugd en het aanpassen van de structuren willen we graag samenwerken met de verschillende sectoren om één sterk en gelijkvormig systeem voor alle aanvragen en rapporteringen voor te stellen. We horen echter verschillende geluiden uit de sectoren en organisaties die Kiosk vandaag al gebruiken over de problemen met dit systeem. Kiosk is vandaag nog niet optimaal opgebouwd en er bestaan ook nog verschillende praktische problemen. We gaan hier kort op in maar willen graag een evaluatie van dit systeem en, belangrijker, een alternatief traject voorstellen.

Een eerste drempel van het Kiosk-systeem is de kwantitatieve visie op erkenning en rapportering. Het jeugdwerk heeft de traditie om visie verhalend mee te geven en uit te schrijven. Overschakelen naar een uitsluitend of hoofdzakelijk kwantitatieve methode zou een groot verlies van identiteit en visie inhouden. Uit ervaringen van de kunstensector blijkt ook dat sterk gestuurde vragen inderdaad beperkend ervaren worden en dat de vragen ook niet altijd passen bij de noden van de organisatie om de werking uiteen te zetten. Er zou in het bestaande Kiosk-systeem ook een onevenwicht bestaan tussen de inhoudelijke vragen en de specifieke focusvragen. Het is lastig om op deze manier een samenhangend en geïntegreerd verhaal te vertellen terwijl dat verhaal net de kern is van de jeugdwerkingen.

Het jeugdwerk paste zich de voorbije jaren met veel moeite aan aan de beperking tot max. 50 bladzijden voor het beleidsplan. Het gebrek aan ruimte om de eigenheid van je organisatie uiteen te zetten en het feit dat deze beperking gold voor alle organisaties van alle groottes strookt niet met de manier waarop jeugdwerk werkt. We willen dus zeker niet doorschieten naar een systeem met een beperking in aantal woorden waar zelfs niet gekozen kan worden hoeveel woorden voor welk deel worden gebruikt.

Bovendien bestaan er vandaag nog verschillende logistiek-praktische problemen met Kiosk. We willen als sector voorstellen om dit systeem grondig te evalueren, stil te staan bij een eventueel afbouwen ervan en over te gaan naar een traject om sector-overschrijdend een nieuwe tool op te stellen. We verwijzen hierbij graag naar de brief die we samen met de andere sectoren Kunst en Socioculturele sector opstelden en vragen de minister de garantie dat de invoering van nieuwe digitale systemen op een participatieve en kwalitatieve manier gebeurt.

4 Ons voorstel: Een nieuwe tool die de functies van SISCA/Kiosk verenigt

Ontwikkel één nieuwe cijfertool die alle relevante gegevens koppelt aan de hand van een participatief traject met alle betrokken sectoren. In deze tool willen we zowel erkenning, rapportering als gegevensregistratie verenigd zien.

Wij willen een sterk participatief traject voorstellen om een andere tool vorm te geven. We willen een systeem uitwerken dat ook voor andere sectoren werkt en dus dat éne systeem kan worden dat het departement nodig heeft, zowel voor erkenning, monitoring, gegevensverzameling als -ontsluiting. Het is cruciaal dat dit traject alle betrokkenen op een goede manier betreft. Het lijkt ons optimaal om dit systeem niet alleen te gebruiken voor de erkenning van projecten en organisaties maar om ook andere gegevens hierin op te nemen om zo tot een geïntegreerde cijfertool te komen zoals hierboven beschreven. We benadrukken hierbij nog eens dat er een kwalitatieve relatie moet bestaan tussen de dossierbeheerders en hun organisaties. De niet-kwantitatieve gegevens over organisaties die bekomen worden door telefoontjes, bezoeken en het grondig doornemen van visies zijn essentieel voor onze sector. Het systeem dat we vragen, kan verschillende soorten data op efficiënte en overzichtelijke wijze integreren en koppelen. De monitoringssystemen van steden en gemeenten blijven gericht op andere gegevens en zullen naast deze tool blijven bestaan.



We stellen voor om in intense samenwerking met het jeugdwerk een systeem te ontwerpen waarin alle gegevens geïntegreerd kunnen worden en waarin zowel de erkenning, rapportering (Kiosk) als gegevensverzameling (eerder SISCO) kan gebeuren doorheen de verschillende fases. We willen aan het jeugdwerk één duidelijke tool voorstellen, deze voortdurend blijven evalueren en zo de problemen met bestaande instrumenten oplossen en een nieuwe start nemen om zo het jeugdwerk en jeugdbeleid te versterken.

5 Jeugdmaps.be

Zorg op korte termijn voor een investering in Jeugdmaps.be om ervoor te zorgen dat deze een handige gebruikstool wordt om jeugdruimtes te ontdekken.

Neem zo snel mogelijk Jeugdmaps.be over van de Ambrassade en Mediaraven en zorg voor de integratie van relevante gegevens uit andere instrumenten en tools.

De laatste jaren werkten de Ambrassade en Mediaraven met verschillende partners aan Jeugdmaps.be en deze website staat sinds 2017 online. Dit is een handige web-tool voor gemeenten en jeugdwerkkoepels om hun jeugdwerkinfrastructuur en publieke jeugdruimte in kaart te brengen en te beheren. Ondertussen gingen al meer dan 3700 jeugdwerkorganisaties uit meer dan 240 Vlaamse gemeentes en de Vlaamse Gemeenschapscommissie aan de slag en werden al meer dan 4800 jeugdwerkgebouwen en publieke ruimtes geregistreerd.

Jeugdmaps.be heeft drie grote functies:

- Voor gemeentes: registratie en communicatie om te werken aan jeugdgerichte ruimte.
- Voor de koepels van het jeugdwerk: instrument ter ondersteuning en voor een automatische vrijstelling van onroerende voorheffing.
- Voor de Vlaamse overheid: monitoringinstrument en tool om samen te werken aan jeugdgerichte ruimte.

De Ambrassade en Mediaraven vragen een spoedige overname van jeugdmaps.be door het departement Cultuur, Jeugd & Media. Daarbij is een integratie met de vrijetijdsmonitor en/of andere instrumenten cruciaal. Een overname en integratie van deze instrumenten moeten zorgen voor een versterking van de monitoring van de jeugd door de overheid. Daarnaast moet dit ook de versnippering in deze instrumenten tegengaan. Er zijn ook nog verschillende andere redenen waarom jeugdmaps.be aan het departement kan worden overgedragen:

- De functionaliteiten van jeugdmaps.be sluiten nauw aan bij de strategische doelstellingen en kerntaken van het departement CJM: kennis en expertise verzamelen rond jeugdbeleid, jeugdbeleid op de kaart zetten, en monitoring.
- Als monitoringtool zijn er duidelijke linken met andere processen van monitoring binnen het departement CJM en de Vlaamse overheid zoals met de lokale vrijetijdsmonitor, de stads- en gemeentemonitor en het traject cijfers van het jeugdwerk.
- Als officiële registratietool voor de onroerende voorheffing heeft jeugdmaps.be de facto de status van een erkenningsinstrument voor jeugdwerkorganisaties (zowel Vlaams erkend jeugdwerk en hun afdelingen, als lokaal erkend jeugdwerk). Aangezien het departement CJM bevoegd is voor het erkennen en subsidiëren van jeugdwerkorganisaties is het logisch dat jeugdmaps.be als instrument bij het departement verankerd wordt.

Op korte termijn willen de Ambrassade en Mediaraven jeugdmaps.be lanceren als een handige gebruikstool voor jongeren, jeugdwerkers, leerkrachten, ouders, en ruimtelijke professionals om leuke plekken en organisaties in hun buurt te ontdekken. Hiervoor is er snel een investering nodig. Die investering zorgt dat jeugdmaps.be op korte termijn een volwaardig instrument wordt dat op een goede manier kan worden overgedragen naar het departement. Bovendien kan jeugdmaps.be een belangrijk planningsinstrument zijn voor gemeenten bij de opmaak van het meerjarenplan, en specifiek om ervoor te zorgen dat jeugd ook een duidelijke plaats krijgt in dit meerjarenplan. Die meerjarenplannen worden opgemaakt in 2019 dus ook om deze reden is het belangrijk om snel in de basisversie van jeugdmaps.be te investeren om deze af te werken.